

KANSAINVÄLINEN KESKUSTELUNANALYYSIN KONFERENSSI (ICCA) KÖÖPENHAMINASSA 17.–21.5.2002

Vuosi 2002 on ollut vilkas keskusteluntutkimuksen saralla. Toukokuun puolivälissä keskusteluntutkijat tapasivat kansainvälisessä keskustelunanalyysin konferenssissa (ICCA) Kööpenhaminassa, syyskuun alussa hieman pienemmällä kokoonpanolla lingvivistisemmin orientoituneessa vuorovaikutuksellisen kielitieteen kokouksessa Helsingissä. Tapaamisten perusteella keskustelun ja yleisemmin vuorovaikutuksen tutkimus tuntuu olevan elämänsä luovassa, mutta seesteisessä vaiheessa, itsetietoisena ja vakaasti omalla paikallaan, siitä huolimatta tai sen vuoksi monenlaiselle uudellekin avoimena.

Järjestyksessä toinen kansainvälinen keskustelunanalyysin konferenssi oli massiivinen: viiden päivän aikana oli neljä alan nimekkäiden yleisesitelmää, 18 paneelia, 11 rinnakkaisistuntoa ja 8 posterisessiota eri aihepiireistä. Esitelmöitsijöitä, joista useat puhuivat useaan otteeseen, oli lähemmäs 300. Mahtava urakka, josta tanskalaiset järjestäjät selvisivät enemmän kuin ehjin nahoin, kiitettävästi ja kevyenoloisesti. Eläväinen tanskalaisten keskustelunanalyytikojen yhteisö (MOVIN) olikin oiva konferenssinjärjestäjä yhdessä Kööpenhaminan yliopiston pohjoismaisen filologian laitoksen kanssa. Toki konferenssia organisoivat myös kansainvälinen tieteellinen komitea, johon kuului jäseniä useista maista, Suomesta Marja-Leena Sorjonen.

Näin iso konferenssi on väistämättä aika heterogeeninen, ja hyvä niin. Joukosta on näin mahdollista poimia hyvin erilaisia esitelmiä: alustavia, metodologisia, pidemmälle ehtineitä, aiheeltaan kiinnostavia tai kummallisia tai omaa tutkimusta sivuavia. Etsiminen on mielenkiintoista. Jonkin yhteenvedon, yleistyksen tai konferenssin hengen yleensä kuitenkin pyrkii löytämään, niin nytkin. Yleislinjoiksi tässä konferenssissa voisi hahmottaa paluun arkikeskusteluun ja jo vakiintuneen terminologian kyseenalaistamisen ja tarkentamisen.

Yleisesitelmän pitivät nimekkäät amerikkalaiset keskustelunanalyytikot Gail Jefferson, John Heritage ja Douglas Maynard. Euroopan puolelta esitelmöitsijäksi oli valittu keskustelunanalyysistä erottuvaa vuorovaikutuksellista kielitiedettä ajava Margret Selting. Jefferson, Heritage ja Maynard pysyivät aiemmille tutkimusintresseilleen uskollisina, mutta tuoreella tavalla. Uskoakseni toistensa aiheista tarkemmin tietämättä he olivat valinneet esitelmiinsä yhteisen nimittäjän: keskustelun osallistujien tietoon ja kokemukseen orientoitumisen, eräänlaisen vuorovaikutuksen tason evidenssiaalisuuden. Jefferson puhui yhdestä itsekorjauksen tyypistä, Heritage — jonka esitelmä perustui yhteiseen tutkimukseen Geoffrey Raymondin kanssa — samanmielisistä kannanotoista ja Maynard uutisten vastaanottamisesta. Selting puolestaan pu-

hui yhdestä intonaatiokuvioista, listarakenteen prosodiasta keskustelijoiden resurssina. Amerikkalaiset ja eurooppalainen lähestyivät keskustelua eri näkökulmista. Yleis-tään voi sanoa, että amerikkalaiset edustavat sosiologisempaa keskustelunanalyysia, eurooppalaiset lingvistisempää, mikäli täl-laisen erottelun haluaa tehdä. Yksi yleisesi-telmöitsijöistä, Emanuel Schegloff, joutui perumaan tulonsa. Olisi ollut mielenkiin-toista kuulla tämän pitkän linjan gurun nä-kemyksiä.

Suomalaiselle keskusteluntutkijalle konferenssi oli sekä hyvin inspiroiva että turhauttava. Kädenväntöä käytiin joissain sessioissa meille jo itsestään selvistä asiois-ta, esimerkiksi narratiivi-istunnossa siitä, kuuluuko vastaanotosekvenssi kertomuk-seen. Pyörää keksittiin uudelleen, kun pe-räänkuulutettiin kertomuksen vastaanoton tutkimuksen merkitystä, eikä kukaan viitan-nut esimerkiksi Harvey Sacksiin, joka kir-jaksikin kootuissa luennoissaan viimeistään vuonna 1970 luennoi laajasti kertomisesta keskustelussa. Toisaalta esimerkiksi affi-liaatio ja disaffiliaatio -sessiossa kommentoijana toiminut Paul Drew tuuletti reip-paasti ja rakentavasti sellaisia keskustelun-tutkimuksessa jo vakiintuneita, mutta han-

kalia käsitteitä kuin preferenssijäsennys ja etenkin preferoimattomuus ja arkaluonteisuus. Konferenssi syytti monella tapaa halun päästä tutkimaan jotakin uutta tai vä-liaikaisesti haudattua. Se on konferenssilta paljon.

Edellinen ICCA järjestettiin Amsterda-missa vuonna 1991. Aikaa konferenssien välillä kului siis yli kymmenen vuotta. Kes-kustelunanalyysi on melko hidas ja työläs tutkimustapa, ja konferenssien välit voivat hyvin olla pitkähköjä, jotta todelliset muu-tokset ja uudet tuulet tai tyvenet saadaan nä-kyviin.

On kiinnostavaa nähdä, mitä vuodet tuovat tullessaan. Seuraava konferenssi pi-detään Helsingissä, ehkäpä jo vuonna 2006. Helsinki valikoitui hyvin luontevasti seu-raavaksi konferenssipaikaksi, ei vähiten siksi, että suomalaisia oli konferenssissa todella paljon hyvin edustettujen amerikka-laisten ja tanskalaisten lisäksi. Heritagen leikkisästi nimeämään Suomen mafiaan oli komea kuulua, sillä suomalaiset pärjäisivät määrän lisäksi laadussa. ■

MIA HALONEN

Sähköposti: mia.halonen@helsinki.fi

SOSIO-ONOMASTIIKKA VAHVASTI ESILLÄ UPPSALAN NIMISTÖKONGRESSISSA

Nimistöntutkijat eri puolilta maailmaa kokoontuvat kansainväliseen kongressiin kolmen vuoden välein. Kolmannen vuosituhannen ensimmäinen ja kaikkiaan järjestyksessä jo 21. nimistöntutkimuksen kongressi järjestettiin naapurimaassamme Ruotsissa. Elokuun 19.–24. päivänä 2002 Uppsalan yliopiston päärakennuksessa par-veili noin 350 nimistöntutkijaa 42 eri maas-

ta; valtaosin Euroopasta mutta kuitenkin kaikilta viideltä mantereelta. Suomalaisia tutkijoita kongressissa oli 14, viidenneksi eniten isäntämaa-Ruotsin, Saksan, Italian ja Espanjan jälkeen.

Kongressin vankan kivijalan muodostivat kuusi temaattista sektiota, joista kaksi oli vielä jaettu kahtia kielen tai aihepii-rin perusteella. Kongressin noin 250 esitel-